

Skryté zisky:
nakolik Evropská unie přispívá
k neférovému daňovému prostředí

Shrnutí zprávy za rok 2014

Shrnutí

Na přípravě tohoto dokumentu, který je druhou z celkem tří výročních zpráv, se podílely nevládní organizace z 15 zemí Evropské unie. Odborníci z jednotlivých organizací studovali závazky příslušných zemí i kroky které jejich vlády podnikají v oblasti boje proti obcházení daňové povinnosti a zvyšování transparentnosti. Letos poprvé jsou země, které tato zpráva pokrývá, mezi sebou srovnávány ve čtyřech klíčových oblastech: (1) spravedlivosti daňových úmluv uzavřených s rozvojovými zeměmi; v ochotě zakázat anonymní společnosti a trusty; v podpoře zvyšování transparentnosti ve vykazování ekonomických aktivit a zaplacených daní v případě nadnárodních společností; a v jejich přístupu k možnosti zapojení nejchudších zemí do jednání o globálních daňových pravidlech. Tato zpráva se nezabývá pouze národními politikami, ale také postoji vlád vůči stávajícím a chystaným zákonům na úrovni EU a k návrhům globálních reforem.

Hlavní zjištění lze shrnout následovně:

- Postupy usnadňující jednotlivcům i nadnárodním společnostem vyhýbat se daňové povinnosti jsou velmi rozšířené, někdy i samotné vlády deklarují, že je jejich země „daňově konkurenceschopná“. Tím se spouští tzv. „závodů ke dnu“. Mnohé země se ve snaze přitáhnout zahraniční investory snaží stlačit národní standardy co nejnižší. Některé ze států úspěšných v lákání zahraničních firem – jako například Irsko, Lucembursko a Nizozemsko – jsou v současné době vyšetřovány Evropskou komisí pro podezření, že s nadnárodními společnostmi tajně uzavřely dohody porušující mezinárodní hospodářskou soutěž. Některé rovněž umožňují vytváření tzv. „společností s poštovní schránkou“ a podobných právních struktur (označovaných souhrnně jako účelové subjekty – SPE), které lze zneužít (a také se jich zneužívá) k obcházení daňové povinnosti.
- Evropské země uzavřely mnoho daňových úmluv s rozvojovými státy, přičemž v čele žebříčku se nachází Francie (72 smluv) a Velká Británie (66 smluv). Tyto úmluvy často vedou ke stlačování daňových sazeb při přesunu zisků [například v podobě dividend, pozn. editora] směřujících z rozvojových zemí, a stávají se proto cestou, jíž nadnárodní společnosti mohou využít, chtějí-li se vyhnout placení daně. Ze zemí, jimiž se v této zprávě zabýváme, dosáhly v daňových úmluvách s rozvojovými zeměmi největšího snížení daňových sazeb Španělsko, Velká Británie a Švédsko. Přestože nejrozsáhlejší studie poukazují na negativní dopady takovýchto smluv na rozvojové země, ze všech 15 zemí EU, jimiž se tato smlouva zabývá, pouze Nizozemsko provedlo „analýzu vedlejších dopadů“ s cílem odhadnout dopad těchto smluv na nejchudší obyvatele světa. Vydání podrobné studie připravuje v následujících měsících také Irsko. Doufáme, že se zaměří rovněž na problematiku daňových úmluv.

- Většině zemí EU se zatím nepodařilo zprůhlednit informace o skutečných vlastnících společností, trustů a obdobných právních struktur působících na jejich území. Některé země zakázaly škodlivé právní formy a nástroje, které dříve umožňovaly skrýt totožnost vlastníků, zároveň však zavádějí nové problematické právní osoby. Jak Česká republika, tak Lucembursko se v nedávné době rozhodly zakázat anonymní akcie na doručitele – které byly dlouhodobě terčem silné kritiky. Zároveň však obě země do svého právního řádu zavedly možnost zakládání „trustů“, které potenciálně otevírají nové možnosti anonymního vlastnictví schopné nahradit možnosti nedávno zrušené.
- Přestože EU zavedla povinné vykazování hospodářských výsledků po jednotlivých zemích pro banky – což znamená, že budou muset postupovat transparentněji – mnohé země se stále zdráhají zavést tuto povinnost i pro nadnárodní společnosti působící v ostatních odvětvích.
- Přestože jsou mnohé z nich nerozhodné, žádná ze zemí EU zatím neuvažovala o aktivní podpoře vytvoření mezivládního orgánu zaměřeného na daňové otázky pod záštitou OSN. Takovýto orgán by umožnil rozvojovým zemím zapojit se do debaty o globálních daňových pravidlech. V současnosti je totiž situace taková, že dominantní roli v oblasti rozhodování sehrává OECD, navzdory skutečnosti, že reprezentuje pouze bohaté země.

V přímém srovnání 15 zemí EU vycházejí najevo následující skutečnosti:

- V otázkách transparentnosti a pravidel pro vykazování hospodářských výsledků nadnárodních firem je v současnosti neaktivnější Francie, která se touto oblastí intenzivně zabývá. Poslední vývoj nicméně naznačuje, že francouzská vláda začíná v aktivitě polevovat. Velké množství daňových úmluv, které má tato země uzavřeny, vede rovněž k zásadnímu snížení daňových odvodů v rozvojových zemích. Přičemž Francie nemá v plánu provedení žádné analýzy těchto dopadů.
- Německo, Lucembursko, Nizozemsko, Španělsko a Švédsko dostaly červenou v oblasti transparentnosti, což znamená, že na národní úrovni postrádají dostatečně transparentní úpravy vlastnictví společností, nebo se na evropské úrovni brání podpoře větší transparentnosti vlastnictví firem.
- Španělsko si na rozvojových zemích prostřednictvím daňových úmluv dokázalo vyjednat největší redukcí daňových sazeb – průměrné snížení dosahuje 5,3 p. b.

Fotografie z kampaně za férové danění před volbami do Evropského parlamentu

*Akce v rámci předvolební kampaně do Evropského parlamentu apelující na společnosti, aby řádně odváděly své daně.
Zdroj: Eurodad/Arnaud Ghys*

*Fotografie ze videa připraveného pro kampaň za férové daně.
Zdroj: Eurodad/Arnaud Ghys*

Doporučení pro členské země a instituce EU

Následuje několik doporučení, jež by měly členské státy EU i evropské instituce naplnit, pokud chtějí skutečně omezit obcházení daňové povinnosti. Jde o následující doporučení:

- Přijmout celoevropská pravidla pro ustavení **veřejně přístupných rejstříků skutečných vlastníků** společností, trustů a obdobných právních forem. Evropská jednání o revizi Směrnice proti praní špinavých peněz, která se blíží ke svému závěru, představují významnou příležitost k vytvoření těchto rejstříků.
- Zavést **všeobecné vykazování hospodářských výsledků po jednotlivých zemích pro všechny velké společnosti a zajistit veřejnou dostupnost těchto informací**.
- Tyto výkazy by měly zahrnovat:
 - Globální přehled společnosti (či skupiny): název jednotlivých zemí, v nichž působí, a názvy všech jejích dceřiných firem působících v jednotlivých zemích.
 - Finanční výsledky skupiny v každé zemi, v níž působí, a to s rozlišením mezi obratem dosaženým v uvnitř skupiny a při obchodování s ostatními společnostmi, včetně zisku, obratu, nákupu a nákladů na práci.
 - Všechna aktiva, tj. veškerý majetek společnosti v příslušné zemi, jeho hodnotu a náklady na jeho údržbu.
 - Počet zaměstnanců v jednotlivých zemích, v nichž společnost působí.
 - Daňové informace, tedy například detailní informace o dlužích a skutečně zaplacených částkách z titulu jednotlivých daní.
- Provést **analýzu vedlejších dopadů** národních daňových politik s cílem vyhodnotit její vliv na rozvojové země a **odstranit zásady a postupy, které na tyto země mají negativní dopady** a posílit tak koherenci politik pro globální rozvoj.
- Zajistit aby „**globální standardy automatické výměny informací**“ vypracované OECD **obsahovaly přechodné období pro rozvojové země**, jež vinou nedostatečné administrativní kapacity zatím nedokážou naplnit požadavky pro automatickou výměnu informací.
- Vypracovat ve spolupráci s rozvojovými zeměmi podrobnou studii zaměřenou na přínosy, rizika a proveditelnost hlavních **alternativ k současnému mezinárodnímu daňovému systému**, jako například jednotné zdanění, přičemž zvláštní pozornost by měla být věnována dopadům těchto alternativních přístupů na rozvojové země.
- Vytvořit **mezivládní daňový orgán pod záštitou OSN** s cílem umožnit rozvojovým zemím rovnou účast na globální reformě stávajících daňových pravidel. Toto fórum by mělo převzít roli, již v současnosti zastává OECD, a stát se hlavním fórem pro mezinárodní spolupráci v daňových otázkách a související problematice transparentnosti.
- Všechny členské země EU by měly zveřejnit **hodnocení dopadů svých účelových subjektů** a obdobných právních forem, **jakož i údaje o finančních tocích, které těmito subjekty na jejich území protékají**.
- Zajistit, aby **účelové subjekty** a podobné právní formy nebylo možno zneužívat pro daňové účely, a to cestou zavedení dostatečně silných požadavků na „skutečnou činnost“ takovýchto subjektů. Obecné pravidlo proti zneužívání, navrhované Evropskou komisí v jejím Doporučení ohledně agresivní daňové optimalizace z prosince 2012, může posloužit jako vzor pro stanovení míry požadované „skutečné činnosti“.
- Při dojednávání daňových úmluv s rozvojovými zeměmi by země EU měly:
 - upřednostňovat model vypracovaný OSN a předcházet tak znevýhodnění rozvojových zemí,
 - provést komplexní hodnocení finančních dopadů na rozvojové země a zajistit, aby se negativním dopadům předcházelo,
 - zajistit spravedlivé rozdělení daňových práv mezi signatáře úmluv.

Hodnocení jednotlivých zemí

Metodiku hodnocení a vysvětlení jednotlivých symbolů naleznete na straně 10.

Země	Daňové úmluvy	Vlastnictví	Vykazování hospodářských výsledků nadnárodních firem	Globální řešení
Belgie 	Belgický daňový systém obsahuje mnoho prvků, které jsou potenciálně škodlivé a mohou mít přímý negativní dopad na daňové příjmy jiných zemí, včetně zemí rozvojových. Přesto, že existují určitá opatření proti zneužívání, jejich účinnost je nejistá. Ve srovnání s ostatními zeměmi v rámci této zprávy nevystupovala Belgie tak agresivně při vyjednávání snížení daňových sazeb prostřednictvím daňových úmluv s rozvojovými zeměmi.	 Na úrovni EU nevyjádřila Belgie jasný postoj pro nebo proti návrhu na zavedení veřejně přístupných rejstříků skutečných vlastníků společností, trustů a obdobných právních struktur v rámci nové evropské Směrnice proti praní špinavých peněz.	 Na evropské úrovni Belgie nevyjádřila jednoznačný postoj ohledně plánu na uzákonění povinnosti vykazovat hospodářské výsledky po jednotlivých zemích pro všechny sektory. Belgie rovněž nezavedla žádnou národní zákonnou úpravu, která by sahala nad rámec požadavků EU.	 Belgie podle všeho nemá jasný názor na to, zda by měl být vytvořen mezivládní orgán pro daňové záležitosti pod záštitou OSN.
Česká republika 	 Není jasné, zda je ČR zastáncem použití modelu OSN při vyjednávání daňových úmluv s rozvojovými zeměmi. Průměrné snížení zdanění dojednané s rozvojovými zeměmi je významné, avšak nepřesahuje průměr 15 evropských zemí, jimiž se zabývá tato zpráva.	Česká republika je obecně zastáncem transparentnosti, ale doposud nezaujala aktivní postoj v otázce zavedení veřejně přístupných rejstříků skutečných vlastníků společností, trustů a obdobných právních struktur v rámci nové evropské Směrnice proti praní špinavých peněz.	V otázce vykazování po jednotlivých zemích je ČR v zásadě nerozhodná, zda toto opatření rozšířit na všechna odvětví, obecně však upřednostňuje pomalejší přístup. Vláda však nijak aktivně pokrok v této oblasti neblokuje.	Česká vláda není příznivcem myšlenky dojednávání daňových pravidel mimo OECD a tudíž podporuje vyloučení nejméně rozvinutých zemí světa z rozhodovacího procesu v oblasti daní.
Dánsko 	Dánsko do daňových úmluv na požadavek protistrany zařazuje ustanovení proti jejich zneužívání pro obcházení daní, avšak aktivně jejich zařazení nenabízí. Nezdá se rovněž, že by mělo Dánsko jasný názor v otázce dojednávání daňových úmluv dle modelu OSN. Znepokojující však je, že dánské daňové úmluvy uzavřené s rozvojovými zeměmi typicky obsahují snížení srážkových daní, která dosahují v rámci evropských zemí zahrnutých do této zprávy výrazně nadprůměrných hodnot.	Dánsko má relativně otevřené národní rejstříky skutečných vlastníků společností kotovaných na burze, k nimž se lze dostat prostřednictvím Centrálního depozitu cenných papírů i přes jednotlivé nadnárodní společnosti. Pravdivost těchto údajů však není zaručena. V otázce evropské Směrnice proti praní špinavých peněz podporuje Dánsko přístup veřejnosti k informacím o skutečném vlastnictví, tuto věc však aktivně neprosazuje.	Co do vykazování po jednotlivých státech se Dánská vláda jeví nakloněna přijetí dalších zákonů zamezujících obcházení daňové povinnosti, věc však aktivně neprosazuje.	Dánsko se jasně a otevřeně staví proti myšlence dojednat globální daňové záležitosti pod záštitou OSN a podporuje OECD jako hlavní fórum pro rozhodování o globálních daňových otázkách. Dánsko tudíž podporuje vyloučení nejméně rozvinutých zemí světa z rozhodovacího procesu v oblasti daní.

Země	Daňové úmluvy	Vlastnictví	Vykazování hospodářských výsledků nadnárodních firem	Globální řešení
Francie 	Francie se příliš nemá k přijetí ustanovení důležitých pro rozvojové země a před modelem dle OSN upřednostňuje modelovou smlouvu OECD. Vzhledem k tomu, že má Francie velice hustou síť mezinárodních úmluv s rozvojovými zeměmi, díky níž dosahuje významného snížení sazeb daní, je velmi důležité, aby se snažila zamezit negativnímu dopadu na rozvojové země.	Francie zavedla veřejný rejstřík pro nepříliš početnou skupinu tzv. fiducies a zahraničních trustů, v nichž francouzští občané figurují v roli správců majetku (trustee), zakladatelů (settlor) či beneficiářů (beneficiaries). Francie rovněž aktivně prosazovala vytvoření veřejných rejstříků skutečných vlastníků na úrovni EU v rámci Směrnice proti praní špinavých peněz.	Francie vyvinula značné úsilí při prosazování návrhu vykazování hospodářských výsledků po jednotlivých zemích. Přijala konkrétní opatření vztahující se na francouzský bankovní sektor, přičemž první výkazy by měly společnosti dodat za rok 2014 a v roce následujícím by se povinnost měla dále rozšířit. Francie rovněž aktivně prosazuje přijetí evropské právní úpravy, která by tento druh vykazování zavedla povinně pro všechna hospodářská odvětví. Události nedávné doby však naznačují, že vláda možná začíná obracet a existuje reálné nebezpečí, že Francie přestane hrát vůdčí roli v boji za zavedení vykazování hospodářských výsledků po jednotlivých zemích. 	Francie se opakovaně aktivně postavila proti proměně Daňového výboru OSN na mezivládní orgán a trvá na tom, že je třeba i nadále mezivládní jednání o celosvětových daňových pravidlech vést na úrovni OECD. Francie tudíž podporuje vyloučení nejchudších zemí světa z rozhodovacího procesu v oblasti daní.
Německo 	Německo v minulosti při dojednávání daňových úmluv s rozvojovými zeměmi prosazovalo nespravedlivé prvky, jako např. úzké vymezení pojmu „trvalá provozovna“ a nízké sazby srážkových daní. Německá vláda však v současnosti tvrdí, že svůj přístup přehodnotila a bude při jednání s rozvojovými zeměmi používat model smlouvy dle OSN. 	Německá legislativa nevyžaduje uvádění skutečných vlastníků u fondů typu Treuhand a akcií na doručitele, čímž podporuje vysokou úroveň finanční neprůhlednosti. Německá podpora evropským iniciativám byla zatím rovněž slabá. Bývalá vláda zablokovala v rámci Rady EU jakýkoli pokrok v oblasti veřejných rejstříků skutečných vlastníků.	Předchozí německá vláda rovněž zhatila jednání o přísnějších pravidlech pro vykazování hospodářských výsledků firem po jednotlivých zemích v jiných než těžbařských sektorech a postavila se i proti zavedení přísnějších pravidel výkaznictví v dalších odvětvích.	Předchozí německá vláda byla toho názoru, že mezinárodní daňové otázky by měly zůstat v režii EU a OECD a stavěla se tím pádem proti přeměně Výboru expertů OSN pro daňové otázky v mezivládní orgán. Minulá vláda tudíž podporovala vyloučení nejchudších zemí světa z rozhodovacího procesu o daňových otázkách. Nová vláda zatím v této oblasti nenaznačila žádnou změnu.

Země	Daňové úmluvy	Vlastnictví	Vykazování hospodářských výsledků nadnárodních firem	Globální řešení
Maďarsko 	 Není jasné, zda smlouvy uzavřené Maďarskem obecně sledují spíše model OECD nebo OSN. Maďarské úmluvy s rozvojovými zeměmi obecně obsahují významná snížení sazeb srážkových daní, i tak nicméně nedosahují průměru 15 evropských zemí, jimiž se tato zpráva zabývá.	V roce 2013 začalo Maďarsko poskytovat veřejnosti elektronickou cestou ověřené údaje o vlastnících společností. Jde o pozitivní kroky správným směrem, nicméně, podle nedávno vydaného hodnocení OECD, nejsou v Maďarsku údaje o skutečných vlastnících nadále systematicky shromažďovány. Na evropské úrovni nezaujalo Maďarsko jasný postoj k veřejným rejstříkům skutečných vlastníků společností a trustů.	 Na evropské úrovni Maďarsko nevyjádřilo jednoznačný postoj ohledně plánu na zavedení povinného vykazování hospodářských výsledků po jednotlivých zemích pro všechny sektory. Maďarsko rovněž nezavedlo žádnou národní zákonnou úpravu, která by sahala nad rámec požadavků EU.	 Maďarsko podle všeho nemá jasný názor na to, zda by měl být vytvořen mezivládní orgán pro daňové záležitosti pod záštitou OSN.
Irsko 	Irská vláda je otevřena opatřením v daňových úmluvách zaměřeným na ochranu rozvojových zemí, stávající praxe je nicméně taková, že se sjednávající smlouvy zakládají především na modelu dle OECD a obsahují významná snížení sazeb srážkových daní přesahující průměr 15 evropských zemí, jimiž se tato zpráva zabývá. Není jasné, zda by Irsko bylo při vyjednávání daňových úmluv s rozvojovými zeměmi ochotno upřednostnit model smlouvy dle OSN před modelem dle OECD, v současnosti však preferuje druhý z uvedených.	 Irská vláda zastává názor, že skuteční vlastníci společností by měli být známi a zavedla již konkrétní opatření umožňující výkon moci a akcionářům zjistit skutečné vlastníky firem. Vláda se však doposud nevyjádřila, zda podporuje či nepodporuje veřejně přístupný rejstřík, a to jak v Irsku, tak ani v EU.	V současnosti se zdá, že Irsko další kroky podnikne jediné tehdy, když k tomu bude kolektivně donuceno. Irská vláda podporuje proces OECD BEPS, jehož doktrínou v současné době je, že informace poskytnuté společnostmi v rámci vykazování výsledků po jednotlivých zemích by neměly být veřejné.	Irská vláda podporuje OECD jako hlavní organizaci v oblasti mezinárodní daňové politiky a označila také, že ji v této roli preferuje před OSN.
Itálie 	 Není jasné, zda by Itálie akceptovala vyjednávání daňových dohod s rozvojovými zeměmi dle modelu OSN, namísto modelu OECD. Italské daňové úmluvy obsahují ustanovení proti zneužívání. Země doposud neprovedla analýzu dopadů svých smluv na rozvojové země. Průměrné snížení sazeb srážkových daní ve smlouvách s rozvojovými zeměmi je pod průměrem 15 sledovaných zemí.	V Itálii funguje pokročilý veřejně přístupný systém transparentní akcionářské struktury, v současnosti však neexistuje adekvátní systém ověřování údajů v něm obsažených. Na evropské úrovni Itálie toleruje to, že by některé země své rejstříky skutečných vlastníků v rámci Směrnice proti praní špinavých peněz nezveřejnily.	 Na evropské úrovni Itálie nevyjádřila jednoznačný postoj ohledně plánu na zavedení vykazování hospodářských výsledků po jednotlivých zemích pro všechny sektory. Itálie rovněž nezavedla žádnou národní zákonnou úpravu, která by sahala nad rámec požadavků EU.	Itálie se postavila proti převedení mezinárodního procesu pro daňové otázky pod křídla OSN a chce, aby OECD stála i nadále v čele rozvoje globálních daňových politik. Itálie tudíž podporuje vyloučení nejchudších zemí světa z rozhodovacího procesu v oblasti daní.

Země	Daňové úmluvy	Vlastnictví	Vykazování hospodářských výsledků nadnárodních firem	Globální řešení
Lucembursko 	Lucembursko využívá pro vyjednávání daňových úmluv model dle OECD a systematicky do nich nezahrnuje ustanovení proti zneužívání. Rozvojové země již v minulosti vyjádřily své obavy ohledně úmluv uzavřených s Lucemburskem. Navzdory této skutečnosti však Lucembursko podle všeho neplánuje provést analýzu vedlejších dopadů svého daňového systému a potenciálních negativních vlivů na rozvojové země. Na druhou stranu smlouvy, které Lucembursko uzavírá s rozvojovými zeměmi, obvykle, oproti ostatním zemím v této zprávě, obsahují pouze drobné snížení sazeb srážkových daní.	Na Lucembursko se i nadále snáší mezinárodní kritika, protože stále neumožňuje identifikaci skutečných vlastníků. Na úrovni EU nevyjádřilo Lucembursko jasný postoj pro nebo proti návrhu na zavedení veřejně přístupných rejstříků skutečných vlastníků společností, trustů a obdobných právních struktur v rámci nové evropské Směrnice proti praní špinavých peněz.	 Na evropské úrovni Lucembursko nevyjádřilo jednoznačný postoj ohledně plánu na zavedení povinného vykazování hospodářských výsledků po jednotlivých zemích pro všechny sektory. Lucembursko rovněž nezavedlo žádnou národní zákonnou úpravu, která by sahala nad rámec požadavků EU.	 Lucembursko podle všeho nemá jasný názor na to, zda by měl být vytvořen mezivládní orgán pro daňové záležitosti pod záštitou OSN.
Nizozemsko 	Nizozemsko zareagovalo na některé mezinárodní kritiky svého daňového systému a začalo do smluv začleňovat ustanovení proti zneužívání. Kromě toho se země zdá být otevřená přijetí modelu vyjednávání úmluv dle OSN.	V Nizozemsku sídlí více než 12 000 speciálních finančních institucí, jimiž ročně protečou přes 4 biliony eur. Rozsáhlý sektor tzv. „společností s poštovní schránkou“ zvyšuje riziko neznámých konečných vlastníků. Na evropské úrovni nicméně holandská vláda nepodporuje vytvoření povinných veřejně přístupných rejstříků skutečných vlastníků, které by měly vzniknout na základě Směrnice proti praní špinavých peněz. Zastává názor, že by si o zveřejnění těchto informací měly rozhodnout jednotlivé členské státy.	Vláda se zajímá o iniciativy podporující transparentnost prostřednictvím vykazování po jednotlivých zemích, a zastává proto názor, že by Evropská komise měla posoudit dopad zavedení povinného vykazování po jednotlivých zemích (CBCR) pro všechny sektory. Nizozemsko se nicméně doposud aktivně nezapojilo do prosazování zavedení CBCR pro všechna odvětví podnikání v EU. Nizozemsko rovněž nezavedlo žádnou národní zákonnou úpravu, která by sahala nad rámec požadavků EU.	Nizozemsko projevuje uspokojení nad stávajícím fungováním OSN a EU, z čehož vyplývá, že nepodporuje mezivládní vyjednávání v daňových otázkách pod záštitou OSN. Nizozemsko se však této iniciativě aktivně nestaví do cesty.

Země	Daňové úmluvy	Vlastnictví	Vykazování hospodářských výsledků nadnárodních firem	Globální řešení
Polsko 	Polsko využívá modelové smlouvy dle OSN. Některé, nikoli však všechny, úmluvy obsahují konkrétní opatření proti zneužívání. Obecně lze říci, že polské smlouvy s rozvojovými zeměmi využívají snižování daňových sazeb v menší míře než téměř všechny evropské země v této zprávě 	 Polsko má zákony vyžadující vedení záznamů o skutečných vlastnících v rámci jednotlivých společností a jejich hlášení Národnímu soudnímu rejstříku. Tato registrace skutečných vlastníků se nevztahuje na akcie na doručitele. Polský postoj k návrhu na zavedení veřejně přístupných rejstříků skutečných vlastníků společností, trustů a obdobných právních struktur v rámci evropské Směrnice proti praní špinavých peněz není zřejmý.	 Na evropské úrovni Polsko nevyjádřilo jednoznačný postoj ohledně plánu na zavedení povinného vykazování hospodářských výsledků po jednotlivých zemích pro všechny sektory. Polsko rovněž nezavedlo žádnou národní zákonnou úpravu, která by sahala nad rámec požadavků EU.	Polsko je toho názoru, že vytvoření mezivládního orgánu pod záštitou OSN je třeba zvážit.
Slovinsko 	Slovinsko při dohadování daňových úmluv aplikuje model dle OECD. Slovinsko do svých daňových úmluv zařazuje ustanovení proti zneužívání, v některých případech však tyto smlouvy rovněž obsahují velmi nízké sazby srážkových daní. Průměrné snížení srážkové daně u slovinských úmluv s rozvojovými zeměmi je nicméně srovnatelné s průměrem za 15 sledovaných zemí. 	Slovinsko shromažďuje údaje o skutečném vlastnictví společností, v některých případech, u zahraničních společností, však tyto údaje chybí. Tyto informace nejsou veřejně přístupné. Na základě silného domácího tlaku na zamezení obcházení daňové povinnosti existují náznaky, že Slovinsko podporuje přijetí dalších zákonných norem v rámci EU. Slovinsko však, podle všeho, tyto otázky na unijní úrovni aktivně neprosazuje	 Na evropské úrovni Slovinsko nevyjádřilo jednoznačný postoj ohledně plánu na zavedení vykazování hospodářských výsledků po jednotlivých zemích pro všechny sektory. Slovinsko rovněž nezavedlo žádnou národní zákonnou úpravu, která by sahala nad rámec požadavků EU.	 Není také úplně jasný postoj Slovinské vlády k tomu, zda by pod záštitou OSN měl být vytvořen mezivládní orgán pro daňové otázky.
Španělsko 	Španělsko sjednává své daňové úmluvy na základě modelu OECD. Španělské úmluvy typicky obsahují ustanovení proti zneužívání s cílem předcházet tzv. „nákupu smluv“ (treaty shopping) a „nákupu pravidel“, (rule-shopping). Španělsko průměrně ve smlouvách uzavřených s rozvojovými zeměmi dosáhlo snížení sazby srážkových daní o 5,2 p. b., což je zdaleka nejvyšší hodnota z celé sledované patnáctky.	Veřejnosti jsou dostupné informace o skutečném vlastnictví, ale pouze u akcionářů držících větší než 5% podíl. Španělsko již dříve podporovalo vytvoření nového rejstříku skutečných vlastníků v rámci Směrnice proti praní špinavých peněz. Vystupovalo však proti jeho veřejné přístupnosti.	Španělsko nezavedlo na národní úrovni žádná opatření v oblasti vykazování hospodářských výsledků po jednotlivých zemích, a to navzdory skutečnosti, že banky a mnoho společností z burzovního indexu IBEX35 má velké množství dceřiných společností v daňových rájích. Španělsko podporuje iniciativy na úrovni OECD a EU, chce však informace chránit před zraky veřejnosti. Na evropské úrovni nicméně Španělsko nezablokovalo pokrok v oblasti vykazování výsledků hospodaření po jednotlivých zemích. Rozhodne-li se Španělsko aktivně vystupovat proti zavedení vykazování výsledků hospodaření po jednotlivých zemích pro všechna odvětví na úrovni EU, dostala by země v této kategorii červenou. 	Španělsko nesouhlasí s vytvořením mezivládního orgánu pro daňové otázky pod záštitou OSN a odpírá tudíž nejchudším zemím světa právo zúčastnit se rozhodovacího procesu o daňových otázkách.

Země	Daňové úmluvy	Vlastnictví	Vykazování hospodářských výsledků nadnárodních firem	Globální řešení
Švédsko 	 Jednotlivé švédské úmluvy se vzájemně velice liší. Některé obsahují ustanovení proti praní špinavých peněz. Není jasné, zda se Švédsko při jednání o daňových smlouvách s rozvojovými zeměmi primárně drží modelu OECD nebo EU. Švédské daňové úmluvy uzavřené s rozvojovými zeměmi typicky obsahují snížení srážkových daní, která dosahují v rámci evropských zemí zahrnutých do této zprávy výrazně nadprůměrných hodnot. To je důvod k znepokojení.	Přestože dochází ke sběru příslušných informací, nemá Švédsko vybudován veřejný rejstřík skutečných vlastníků společností a trustů. Předchozí švédská vláda podporovala v obecných rysech opatření na zvýšení transparentnosti, byla však toho názoru, že je třeba rozhodnutí o jejich podobě a veřejné přístupnosti ponechat na jednotlivých členských státech.	Minulá švédská vláda nepodporovala evropskou právní úpravu zavádějící pro nadnárodní společnosti povinnost provádět vykazování výsledků hospodaření po jednotlivých zemích. Na evropské úrovni nicméně Švédsko nezablokovalo pokrok v oblasti vykazování výsledků hospodaření po jednotlivých zemích.	 Švédsko podle všeho nemá jasný názor na to, zda by měl být vytvořen mezivládní orgán pro daňové záležitosti pod záštitou OSN.
Velká Británie 	Přesto, že Velká Británie může navenek působit dojmem, že dopřává sluchu nárokům vznášeným některými rozvojovými zeměmi v oblasti vyjednávání podmínek daňových úmluv, její obecný postoj sleduje model OECD a snaží se odstranit srážkové daně. Z patnácti sledovaných zemí, jimiž se zabývá tato zpráva, si Velká Británie ve svých daňových úmluvách s rozvojovými zeměmi vyjednala druhé největší snížení sazeb srážkových daní – což je, vzhledem k rozsahu sítě britských daňových smluv, dosti znepokojivé zjištění. Je to v přímém protikladu k deklarovaným cílům britské vlády v oblasti zvýšování a zlepšení mobilizace domácích zdrojů.	V domácí politice se Velká Británie rozhodla zavést veřejný rejstřík skutečných vlastníků společností, což je významný pozitivní krok a Velké Británii v tomto ohledu patří mezi sledovanými zeměmi prvenství. Velká Británie kromě toho prosazuje myšlenku zřízení rejstříků skutečných vlastníků i na evropské úrovni. V otázce veřejně přístupných rejstříků trustů však Velká Británie patří k zavilým odpůrcům. Tato nechuť Velké Británie učinit v oblasti trustů jakékoli ústupky tak pravděpodobně zhatí jakoukoli případnou celoevropskou dohodu o veřejném rejstříku vlastníků společností, která by jinak v evropském měřítku co do transparentnosti představovala zásadní pokrok.	Když se EU začátkem roku 2014 rozhodovala, zda zavést povinnost vykazování výsledků hospodaření po jednotlivých zemích pro všechna odvětví podnikání, patřila Velká Británie mezi nejhlasitější odpůrce a nakonec se jí podařilo iniciativu zablokovat.	 Přesto, že Velká Británie při nejrůznějších příležitostech uvádí, že je třeba nalézt globální řešení daňových reforem, která by vyhovovala rovněž rozvojovým zemím, není jasné, co pro to je vláda ochotna učinit. Především pak není zřejmé, zda Velká Británie podporuje rozšíření působnosti Daňového výboru OSN.

Metodika systému hodnocení jednotlivých zemí

Kategorie 1: daňové úmluvy

- **Zelená:** Vláda používá při jednání s rozvojovými zeměmi o daňových úmluvách model OSN s cílem zajistit spravedlivé rozdělení příjmů z daní mezi obě země. Tyto úmluvy obsahují ustanovení proti zneužívání. Průměrné snížení sazeb srážkových daní ve smlouvách s rozvojovými zeměmi je nižší než jeden procentní bod.
- **Žlutá:** Postoj vlády není jasný, země systematicky neuplatňuje ustanovení proti zneužívání nebo jeden z modelů (OSN nebo OECD). Průměrné snížení sazeb srážkových daní ve smlouvách uzavřených s rozvojovými zeměmi přesahuje jeden procentní bod, ale zároveň je nižší nebo rovné průměrnému snížení sazeb u 15 sledovaných zemí v této zprávě (2,8 p. b.).
- **Červená:** Vláda uplatňuje při jednání o daňových úmluvách s rozvojovými zeměmi model dle OECD a negarantuje zahrnutí ustanovení proti zneužívání. Průměrné snížení sazeb srážkových daní ve smlouvách s rozvojovými zeměmi je nad průměrem 15 sledovaných zemí.

Kategorie 2 a 3: vlastnictví a kategorie a vykazování hospodářských výsledků nadnárodních firem

- **Zelená:** Vláda patří v této agendě mezi lídry, a buď aktivně prosazovala posun v této otázce na úrovni EU, nebo již začlenila (případně začlení) opatření zvyšující transparentnost do svých národních zákonů.
- **Žlutá:** Země se na úrovni EU chová neutrálně a nemá v tomto ohledu nijak specifické domácí zákony. Do této kategorie spadají rovněž země, jejichž vláda zastává v otázce prosazování změn na úrovni EU jak pozitivní, tak negativní postoje, jakož i země, jejichž postoj je nejasný.
- **Červená:** Země buď aktivně vystupuje proti pokrokům na úrovni EU, nebo má v platnosti národní zákony, které jsou v těchto otázkách obzvláště škodlivé.

Kategorie 4: Globální řešení

- **Zelená:** Země podporuje vytvoření mezivládního orgánu pro daňové otázky pod záštitou OSN s cílem zajistit rovnou účast všech zemí na rozhodování o celosvětových daňových pravidlech.
- **Žlutá:** Postoj země je nejasný nebo neutrální.
- **Červená:** Země je proti vytvoření mezivládního orgánu pro daňové otázky pod záštitou OSN a tím pádem si nepřije zajistit rovnou účast všech zemí na definování celosvětových daňových pravidel.

Symboly

- **Šipka:** Značí, že se země právě přesouvá z jedné kategorie do druhé.
- **Tvář se zavázanýma očima:** Značí, že postoj příslušné země není veřejně znám, takže byla pro nedostatek informací označena oranžovou.

European network on
debt and development

Zpráva v českém jazyce s kapitolou o České republice je k dispozici na www.glopolis.org/
Zpráva v anglickém jazyce s kapitolami všech hodnocených zemí je k dispozici na www.eurodad.org/hiddenprofits

ČESKÁ REPUBLIKA
POMÁHÁ

Tato publikace byla financována v rámci projektů „Více vlastních zdrojů pro rozvojové země“ Glopolis a „Evropský rok rozvoje 2015 – Nepromarnit příležitost“ společnosti Člověk v tísni. Projekty byly podpořeny z prostředků Evropské unie a z prostředků České rozvojové agentury a Ministerstva zahraničních věcí ČR v rámci Programu zahraniční rozvojové spolupráce ČR.